

***Цикалюк Анна Романівна,
Островська Анна Юріївна***

студенти 2-го курсу міжнародно-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ГРОМАДЯНИНА НА ПРАЦЮ

Права людини у сфері праці є основоположними правами людини, вони визнані як такі міжнародною та національною спільнотою, що передбачає їх визнання і захист як основний обов'язок держави. Адже з реалізацією права на працю пов'язується задоволення основних потреб людини та громадянина.

Проблема права людини на працю, його реалізації та захисту досліджувалась українськими та зарубіжними вченими. Серед них зокрема, важливими для цього дослідження стали праці С. Головіної, Л. Кузнецової, А. Русецького, І. Лагутіної, А. Шепельової, В. Жернакова, В. Копейчикова, В. Андріїва, С. Вавженчука, О. Волохова, О. Процевського та І. Шамшиної.

Однією з основних форм самореалізації індивіда в суспільстві є праця. Право на працю пов'язане із правом людини на життя. Така «близькість» зумовлює особливу роль останнього в системі соціальних прав людини.

Право на працю — це одне з фундаментальних прав людини, встановлене міжнародно-правовими актами й визнане всіма державами світу. Воно належить до групи соціально-економічних прав і в загальному сенсі відбиває потребу людини створювати і здобувати джерела існування для себе та своєї сім'ї, реалізовувати власний творчий потенціал, виражати свою особистість. Право на працю й умови його реалізації, за словами О. Процевського, визначають зміст усіх норм трудового права як правової галузі [5, с. 12].

Правам людини і громадянина присвячено Розділ II Конституції України [1]. Трудові права є однією з найважливіших складових цих прав, оскільки «зміст означених прав і свобод надає широкі можливості громадянину чи працівнику в реалізації своїх природних здібностей до продуктивної праці, в процесі якої забезпечуються їх потреби та інтереси, досягаються поставлені цілі в сфері матеріального благополуччя і духовного зростання». Першим та найважливішим конституційним трудовим правом, що є основоположним для подальшої реалізації інших трудових прав, є право на працю. Як зауважує О.І. Процевський, редакція ч. 2 ст. 43 Конституції: «Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю..» в системному аналізі зі змістом ст. 3 і ст. 22 Конституції України є не що інше, як обов'язок держави [4, с. 253]. Ст. 45 Основного Закону

встановлює максимальну тривалість робочого часу, мінімальну тривалість відпочинку та оплачуваної щорічної відпустки, вихідні та святкові дні, а також на рівні закону визначаються інші умови здійснення права особи, що працює, на відпочинок. [1].

Норми Конституції України є нормами прямої дії. Вони визначають основні трудові права та обов'язки, які знаходять свій подальший розвиток і конкретизацію в Кодексі законів про працю (далі – КЗпПУ).

Основні трудові права працівника закріплені в статті 2 КЗпПУ, яка гласить: «Право громадян України на працю, – тобто на одержання роботи з оплатою праці не нижче встановленого державою мінімального розміру, – включаючи право на вільний вибір професії, роду занять і роботи, забезпечується державою [2]. Держава створює умови для ефективної зайнятості населення, сприяє працевлаштуванню, підготовці і підвищенню трудової кваліфікації, а при необхідності забезпечує перепідготовку осіб, вивільнюваних у результаті переходу на ринкову економіку [3, с. 84].

Важливим на думку І. Процевського є те, що законодавець визначає право на працю не як право на зайнятість, а перш за все ж як право вільного вибору праці [5, с. 32]. Проект Трудового кодексу в статті 3 визначає принцип свободи праці, що включає право на працю, яку кожен вільно обирає або на яку вільно погоджується. Зміст права на працю, за умов ринкової економіки, свободи підприємницької діяльності характеризується принципом свободи праці кожної людини. Свобода праці – це важливий елемент свободи людини, який гарантовано Конституцією України та КЗпПУ. У сучасних умовах свободу праці та право на працю слід розглядати як об'єктивно необхідні категорії, котрі взаємно доповнюють одна одну та визначають правові основи життя та діяльності працездатних громадян [6, с. 17].

Отже, право на працю є одним із конституційних основоположних прав громадянина, що пояснюється потребою кожного у цьому праві, необхідності його закріплення і правового регулювання. Свідченням значущості права на працю є те, що воно закріплене в низці міжнародних і національних нормативно-правових актів, які постійно редагуються і вдосконалюються відповідно до вимог часу.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254K/96-Вр>
2. Україна. Закони. Кодекс законів про працю України [Текст] : офіц. вид. – К. : Велес, 2008. – 135 с.

3. Вавженчук С. Я. Право на працю як основоположне конституційне трудове право / С. Я. Вавженчук // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2010. – № 17. – С. 79–88.
4. Неплюхіна С. Е. Щодо змісту конституційного права на оплату праці / С. Е. Неплюхіна // Право та державне управління. – 2013. – № 1. – С. 52–55.
5. Процевський О. І. Методологічні засади трудового права: монографія / О. І. Процевський. – Х.: ХНАДУ, 2014. – 260 с.
6. Шамшина І. І. Шляхи відображення основних трудових прав працівника у новому Трудовому кодексі України / І. І. Шамшина // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2012. – № 24. – С. 15–24.

Ключові слова: праця, право на працю, конституційні трудові права, свобода праці, працівник.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Кулі-Іванченко К. К.

Чепрас Антоніна Іванівна

студентки 1-го курсу магістратури судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМА ПОЛІГРОМАДЯНСТВА

На сьогодні питання подвійного громадянства в Україні є досить актуальним у зв'язку з тим, що недосконале національне законодавство створює підстави для існування двох або навіть трьох громадянств у однієї особи.

Питання громадянства є актуальним і водночас цікавим як для України, так і для всієї світової спільноти. Серед науковців сутність та зміст громадянства досліджував Томас Гоббс, який вперше порушив питання про місце людини та громадянина у суспільстві, розкрив взаємовідносини суспільства і держави, а також саме він вжив поняття «громадянське суспільство», що в подальшому вплинуло на формування громадянства. В. В. Лазарев дослідив, що держава об'єднує людей у єдине ціле, а їх належність до певної держави охоплюється поняттям «громадянство». Ю. М. Тодика розкриває сутність того, що постійний правовий зв'язок між фізичною особою і державою проявляється у їх взаємних правах та обов'язках [1, с. 404].

Проблема полігромадянства набуває все більшої актуальності в Україні через вплив як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. В українській політичній культурі немає певного конкретного методу щодо вирішення проблеми подвійного громадянства. Існує багато аргументів українських політологів, які у свою чергу зазначали позитивний вплив запровадження подвійного громадянства, серед яких